

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пом.
Конто почт. шлани 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло", Львів. —
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в арау 4-50 зол.
За границюю:
В Америці 1 долар, Франції,
Голандії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 ал., Німеччині 7-50 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 7-50 ал., Австрії
7-50 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Розмах праці?

Львів, 31. березня 1927.

Польський сейм, що на протязі чотирьох з половиною років, премедитативно занедбував свої обов'язки, відкладаючи *ad calendas graecas* вирішення найпильніших питань суспільно-політичного життя, раптом в останніх часах проявив просто скажений розмах праці, що досадніше можна висловити німецьким словом: *Arbeitswut*. На початку літа мин. року польський сейм клястою ухвалою признав себе нехатним до творчої, позитивної праці, до розв'язки актуальних питань адміністративного й економічного життя, уділюючи широкі повноваження урядові й президентові держави. Таким чином теперішній сейм добровільно видав на себе присуд смерті, вирішив свою невідготованість, незрілість і законодавчу нерозположеність. Єдиним наслідком ствердження своєї імпотенції могло бути його розв'язання і розписання нових виборів. А однак той сейм продержався до нинішнього дня і не з'ясував, коли саме закінчить своє иужденне, безславне животіння. Продержався він тому, що був потрібний диктаторському урядові для легалізації травневого перевороту. І не лише перевороту — як такого, але і всіх впливаючих з нього наслідків.

Є ще може єдиний в історії держав, наскрізь абсурдальний випадок, що збройний переворот, звернений проти вселади сейму, проти його більшості, після побіди зберігає фікцію парламентаризму, а парламент добровільно, не примушений фізичною силою, погоджується не лише з доконаним фактом, але і зі своїм фіктивним становищем. Правда, Олівер Кромвель (в половині XVII ст.) теж примусив англійський парламент чинити його волю, але при допомозі фізичного насилля, окруживши парламент і поставивши збройну сторожу при дверях. А польський парламент, забувши власну честь і нехтуючи примітивною самопошаною, впав на коліна перед зневаженим сеймовою більшістю переможцем, лякаючись кнута.

Коли згадуємо про лінивість і чездарність теперішнього сейму, про відсутність плянної роботи, то робимо йому значну „кравду". Бо під одним оглядом теперішній сейм виявив велику активність, єдність думки і солідарність вчинків, а саме у відношенні до тзв. славянських меншостей, до українців і білорусинів, до двох народів, що мають велику і суцільну власну національну територію. Теперішній польський сейм був наставлений досі тільки в одному напрямку: обезправити „славянські меншости" — і в тому напрямку він послідовно йшов до наміченої мети, здійснюючи заповітні думки і мрії діда і прадіда. Висловом тієї активності польського сейму, всіх його тольських складових частин є закон з 31. липня 1924.

І коли після травневого перевороту польський сейм боромило капітулював перед переможцем: коли згодився на роллю лакея у кареті триумфатора; коли погодився на своє иужденне животіння, то лише тому, що сподівався покірності, самозапереченням своєю само-

жертвою здійснити програму повного обезправлення „національних меншостей" взагалі, а славянських зокрема. Польська більшість теперішнього сейму, вгинаючи коліна перед переможцем, леліяла благородну думку про помирення, поєднання з переможцем і його камарилею коштом непольських народів.

І скоро тільки затиралися гарячі травневі дні 1926 р., скоро сутінок історії почав окутувати конфлікт між двома силами, віджили канібальські інстинкти реакційної більшості. Предметом її ненаситності стали знову національні меншости. Центроправа більшість теперішнього сейму постановила запетрифікувати свою перевагу в будучому сеймі, усуваючи з нього представництва непольських народів і дрібних соціальних груп. Одночасно та сама більшість постановила утвердити домінуюче становище розпорошеної польської меншости на українсько-білоруській території в самоврадній діяльності при допомозі специфічних *ad hoc* сконструованих вихиласів у підготовлюваному самоврадному законі. Товчком до такої наглої печаливості є ніщо інше, тільки сумнів, чи паном будучого сейму буде й надалі дотеперішня реакційно-канібалістична більшість.

Журба, щоби „меншостева" добича не вирвалася в будучому сеймі з рук канібалістичних гонителів, заставила польський сейм проявити в останніх часах *maximum* енергії, просто біснுவатий розмах в праці над зміною виборчої ординації до сейму і над таким пошматуванням самоврадного законопроекту, щоби місцеве самоврядування на українсько-білоруській території звести на інакше, на провокаційну фікцію. Опір „нац. меншостей" і слабо, чисто формально маркована опозиція польських лівих партій дещо здержували розмах праці розбриканого центроправа, який ввійшов уже був в тайне порозуміння з лівицею, а тимсамим приближувався і до „святая святых" мовчазного уряду. Закриття сеймової сесії, здавалося, поклало край глибоким замислам центроправа. Правда, існує ще можливість відбутися звичайну сеймову сесію, присвячену виключно справі зміни виборчої ординації до сейму і доведення до успішного кінця кульгавого самоврадного закону, однак таємна пасивність уряду тіню невпевності поклалася на цих можливостях.

Після закриття сеймової, тзв. бюджетної сесії, можна було навіть вжити, що небезпека в значній мірі минула. Однак відбуття в дні 30. березня ц. р., не вважаючи на закриття сеймової сесії, приватної конференції представників усіх польських клубів — від всеполяків до пепесівців включно, вказує, що та небезпека є постійною, хронічною і може більше актуальною тепер, як коли-небудь іншим разом. Між усіми польськими партіями зарисовується порозуміння, як це було при ухваленні шкільних і мовних законів в 1924 р., коштом непольських народів. Зарис того порозуміння вже заіснували, а виявив їх 29. березня промотор остаточного погноблення „славянських меншостей" пос. Гломбінський в розмові з представником „Слова Польського".

Справа взяла додатний для реакційної канібалістики оборот, коли польські ліві партії виявили тенденцію в напрямі компромісу. Тому, не вважаючи на закриття сеймової сесії, відбуваються розмови з лівицею в справі зміни виборчої ординації до сейму і відповідного спреларування самоврадних законів. З хвилиєю завершення тих розмов буде скликана надзвичайна сеймова сесія з кінцем квітня або з початком травня — президентом держави (з уряду або на домагання третини послів) — для законодавчої фіналізації порозуміння.

Як далеко посунулося порозуміння?

„Досі партії лівиці — твердить пос. Гломбінський — згодилися тільки на одне наше домагання, а саме на забезпечення польських мандатів з окрайних виборчих округ, шляхом збільшення тих округ і здержання пропорційної системи. Не згодилися до тепер партії лівиці на міцніше забезпечення вибору польських послів при допомозі союзу списків, що служать лише національним меншостям в тих округах і при допомозі обмеженого голосування, тзв. *vote limite*. Гевіклоучене, що і на те домагання згодяться або повернуть до мого первісного внесення, щоби забезпечити постійну кількість мандатів полякам шляхом відокремлення польських виборчих списків".

Як бачимо, справа зміни виборчої ординації до сейму коштом уже і так грубо покривджених „нац. меншостей" знаходиться на „добрій дорозі". Величаво представляються і зариси порозуміння щодо самоврадних законів на терені Сх. Галичини і східних земель.

Польсько-білшовицькі переговори.

Польський міністр закордонних справ Залеський сказав у своєму інтерв'ю з представником редакції варшавського „Роботніка", що польсько-білшовицькі переговори про пакт неагресії ніхто не переривав і що вони ведуться тепер тільки в прискіпленому темпі. Таку заяву вважав мін. Залеський доцільною, щоби спростувати пресові відомості про нібито наново початі переговори між Польщею і СРСР. Отже на думку керівництва теперішньої закордонної польської політики початих свого часу між обома державами переговорів про неагресію хоч ніхто не переривав, то всеж вони підпали деякому опізненню наслідком зміни на становищі польського посла в Москві, наслідком інспекції тим останнім польських консулятів у Харкові та Ленінграді та накінців наслідком візиту самого Залеського до Женеви. Тепер же польський посол у Москві Патеке отримав у часі свого побуту у Варшаві інструкції і переговори підуть бістрым ходом вперед.

Можна повірити такій заяві польського міністра, якщо не було б деяких ноторійно відомих фактів, що вказують на інші причини „інтензивнішого" ведення переговорів між СРСР і Польщею в справі пакту про неагресію. Перш за все відомо, що минулого року тойже Залеський заоферованого радянським послом у Варшаві Войковим проєкту на радянсько-польський пакт про неагресію не прийняв, мотивуючи це тим, що Польща не може закрючувати сепаратного, а один спільний пакт між прибалтійськими державами з Польщею на чолі з одного і СРСР з другого боку. Перед двома міся-

„Щодо Львова одержали ми (польська реакція. — Ред.) задоволення, що ліві партії згодяться на окремий статут для м. Львова. Щож торкається решти Сх. Галичини і східних воєвідств, то ми: партії тимчасом згодилися лише на відступлення на означену кількість літ уведення в життя нової виборчої ординації. Натомість ми займаємо те становище, що те введення в життя оординції для Сх. Галичини і східних воєвідств не повинно бути визначене ніяким рішенням, тому що ті воєвідства з огляду на окремі відносини вимагають ординації, опертої на інших основах".

Подаючи розмову зі своїм лідером, „Слово Польське" не може стриматися від розсаджуючої його пекельної челясті радості:

„Кидас вона (та розмова — Ред.) характеристичне світло на іпаку найквітальніших проблем хвилі, а для польського громадянства в Сх. Галичині приносить низку радісних відомостей в справі задоволення нашого стану посидання в найближчій будучині".

Очевидно, розмах праці сеймових суверенів на тому не кінчається. В останній хвилі пригадали вони собі виконавчі закони до одиноких постанов конституції з 1921 р., як пресовий закон, закон про товариства і союзи, закон про листову таємницю, закон про суди присяжних, і в тому напрямі теж починають проявляти скажений розмах праці.

Та в даній хвилі цікавить нас зміна виборчої ординації до сейму і самоврадні закони. Польські партії порозуміваються, єднаються, доходять до компромісів, щоби міцно стиснути мотуз на нашій шні. А ми?

Ф. Ф.

зями, отже вже цього року Москва знов надіслала до Варшави готовий проєкт такого пакту, але тоді ніхто з польських дипломатів не спішився його брати поважно під розвагу, бо панувала цілком інша міжнародна констеляція від теперішньої. Тоді Англія ще в повному розмаху реалізувала свій плян дипломатичними заходами здійснюваної ізоляції СРСР на європейському терені. Метою тієї обхідної англійської політики було спричинити концентрацію всієї уваги білшовиків на Європу, а передовсім на їх європейських сусідів і тим самим відірвати її від Китаю. Та Англія перерахувалася.

Нині вона потерпіла велику поразку на китайському фронті. До того ні вона, ні її здавна намічені союзники в евентуальному англо-білшовицькому конфлікті в Європі до такого конфлікту цілковито не підготовані. Ослаблена та розчарована китайськими невдачами вона потребує поважної „передиски" а може й ревізії всієї дотеперішньої тактики відносно білшовиків, тобто СРСР. І тільки маючи це на увазі, ми зрозуміємо і зможемо собі вияснити нагле поновлення польсько-радянських переговорів про неагресію.

На випадок успішності тих переговорів ми стали перед доконаним фактом стабілізації міждержавних відносин на сході Європи, силою якої і наш національний організм дізнав би діймаючого поглиблення його ран. Та про те іншим разом. Несподіваний поспіх заключити договір якраз з польської сторони не вважаючи на дуже великі труднощі, наглядно доказує, що на мирі зі СРСР залежить не тільки Поль-

Заступник фабрики
гнутих меблів „Мазовія“

Знаме
зі своєї
доброті

НАСІННЯ

ПІЛЬНЕ, ОГороДОВЕ І ЦВІТНЕ
ЕМІЛЬ ФРЕЕГЕ, КРАКІВ.

до набуття у господарчій експ.
Львів, вул. Трибнальська ч. 3.
(дверіще склеп „Землячок“)

Львів, Панська 15.
Гуртова і детальна
продаж гнутих меблів.

ді, але й деяким значним її покоро-
антелям.

А до реалізації договору є труднощі двоякого характеру. Одні випливають з принципового становища РСР до Ліги Націй — оскільки дипломатія не бажає собі рестрації договору в Лізі Націй і не хоче рахуватися з ніякими пактами, що обов'язують Польщу відносно Ліги, — а другі випливають з непримиримого становища РСР до справи Бессарабії, що дуже тангусе приятельські польсько-румунські відносини. РСР. домагається, щоби Польща проголосила своє *desinteressement* в справі Бессарабії. Чи може Польща зважитися на такий крок?

Попри те є ще й інші труднощі, що повинні диктувати Польщі велику остророжність та оглядність при заключуванні договору про неагресію зі РСР. До них враховуємо німецько-радянські взаємини та німецько-радянські обов'язуючі договори, що чейже нічого „прихильного“ для Польщі в собі не мають. Якже тоді погодити всі ті суперечні інтереси обох переговорюючих сторін до тої міри, щоби зреалізувати пакт про взаємну неагресію? Це дуже а дуже важко. І не звважаючи на те, асеж переговори поновлюють у приспішеному темпі. Словом у міждержавних відносинах Європи появилися нові струї, що бажають відсунути якнайдалі зависаючий над Східною Європою віддавна Дамоклів меч, обривання якого спричинило б страшний збройний конфлікт двох світів та розвляло б політ Європі нові ріки кривавого лихоліття.

Пам'ятайте, що всякі збірки на
нагробник на могилі І. Франка
треба посилати до Центробанку
(Львів, Ринок ч. 10. 1. пов.) на
щадничу книжечку ч. 7910.

Мих. Рудницький.

3 НОВИХ КНИЖОК.

II. Нескромна комедія і дві скромні збірки.

Краще було би промовчати твір, який досить кричить сам за себе і який має видавця, що сам звеличує його небуденною рекламою — від передмови до американських проспектів. Але є книжки, які вдираються силоміць у літературу, немов до бродії, що із заболоченими калюшами намагається вийти до салюну. Ім удається те, що про них забалакають. Коли д-р О. Турянський хотів своєю комедією *) счинити скандал, то це йому в деякій мірі вдалося. Скандал обмежений до одного містечка, якщо в Рогатині є взагалі люди, які можуть почувати себе ображеними таким недотепним памфлетом.

Автор хотів бичем сатири вперіти нашу інтелігенцію за те, що вона байдує за книжок і літератури. Предежде завдання, гідне педагога. У нас бачимо д-ра І. Василенка, письменника та педагога, якого помагає інший учитель (вибачте: „професор гімназії“) в боротьбі з місцевими патріотами, що хотять його позбутися усіма засобами, за... страшна річ! — за його ідейну працю в гімназії та літературі. Найкомічніше в цій комедії те, що важко збагнути, чи симпатії автора є теж на боці героя, якого устами він викидає стільки „золотих

Конституція (Основний закон)

Української Соціалістичної Радянської Республіки.

(Докінчення.)

III. Виборчі права.

Активне і пасивне виборче право мають, незалежно від полу, віку, раси, нації, освіти, тощо. ті громадяни УСРР, яким в день виборів минуло 18 років, а саме: а) всі особи, що добувають засоби до життя продукційною і суспільно-корисною працею, а також особи, що ведуть домашнє господарство, яке забезпечує першим можливість продукційної працевити; б) особи, що перебувають в рядах робітничо-селянської червоної армії; в) громадяни, названі в обох повиних точках, що втратили працездатність; г) чужинці, що перебувають на території УСРР для трудових занять і належать до робітничої класи, або селянства.

Не мають активного і пасивного виборчого права, хоч і належали би до одної з вище наведених категорій: особи, що користуються найманою працею для зиску; особи, що живуть з нетрудового прибутку, а саме: з відсотків і капіталу, прибутків з підприємств, майна та інш.; приватні крамарі, торговельні і комерційні посередники; ченці і духовенство усіх вір і сект, а також церковні службовці і подібні до них особи релігійних культів, як що ця робота є їхньою професією; службовці й агенти колишньої поліції, жандармів і охоронних відділів, члени бывшего пануючого в Росії дому, а також особи, що кермували діяльністю поліції, жандармерії і карних органів; особи призначені душевно хорим або божерівними; особи позбавлені виборчих прав судовим приговором.

ВУЦВК встановлює точні категорії громадян, позбавлених виборчих прав. Він визначає також порядок переведення виборів і участь в них професійних спілок та інших робітничих і селянських організацій.

IV. Бюджет УСРР.

Всі державні прибутки і видатки УСРР складаються на її загальний державний

бюджет. До бюджету УСРР входить також державний бюджет Автономної Молдавської Соц. Рад. Республіки. Бюджет УСРР входить як самостійна частина до єдиного, державного бюджету Союзу РСР. Загально-союзне законодавство встановлює норми розподілу видатків і прибутків, зібраних на території УСРР на видатки та прибутки загально-союзного бюджету, і бюджету УСРР. ВУЦВК розглядає і затверджує бюджет УСРР на своїй сесії. На випадок неможливості перевести бюджет через Сесію, предкладає його президія ВУЦВК-ту безпосередньо органам Союзу РСР на затвердження, а опісля дає доповідь найближшій Сесії ВУЦВК-ту.

Не можна робити ніякого видатку з державної каси, якщо нема на нього кредиту в прелімінарі державних прибутків та видатків, або не видано на нього особливого дозволу законодавчими органами УСРР. Всі місцеві прибутки та видатки об'єднані в місцеві бюджети в порядку загально-союзного законодавства. Місцеві бюджети розглядають і затверджують відповідні з'їзди рад, або виконкоми під загальною контролею відповідних централних органів. Звіт про виконання державного бюджету затверджує ВУЦВК. На основі союзнного та українського радянського законодавства місцеві потреби та видатки покриваються з податкових і неподаткових джерел, що складаються на локальні бюджети.

V. Герб, прапор і столиця УСРР.

Герб УСРР зображений на червоному полі в проміжній сонячній серпом та молотом, оточеним вінком з колосків із написом: У. С. Р. Р. Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Державний прапор У. С. Р. Р. складається з полотнища червоної краски (червоно-рожевої), в якого лівому кутку, біля державного гербу, вміщено золоті букви „УСРР“ або напис: „Українська Соціалістична Радянська Республіка“.

Столицею УСРР є місто Харків.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це на-
родня фортеця, це певний захист
а добі визволення!

Українці в Бельгії.

Світло Шевченка в Лієжі.

Liège, 25. III. 1927.

Для 13. березня п. р. ліжська Українська Громада* відсвяткувала 69-і роковини смерті Тараса Шевченка святочною екскурсією. Побіч гостей українців із цілої околиці Лієжу прибули також запрошені Громадою гості бельгійці і делегації студентських організацій від голландців, сербів, болгар, жидів і ін.

На програму академії зложилися такі точки: привіт (в українській і французькій мові), раферат в українській і французькій (останній був спеціально призначений для бельгійців і чужинців для познайомлення їх не лише з нашим найбільшим поетом Шевченком, але й для поінформування про змагання нашої нації), мужеський хор, що відспівав під диригентурою В. Діда, студ. техніки, вязанку народних пісень укладу Ф. Колессі, скрипкове соло в супроводі фортеп'яну і декламації. Првада академія не мала такої дуже повної і багатогранної програми, але, як на силі нації „Української Громади“, перший її публічний виступ у Лієжі — академія була вата на і мала настільки поважний, святочний.

І ще одно. Ця академія дала змогу українцям-емігрантам не тільки віддати їм пам'яті нашого Кобзаря-пророка, але і розбудила зацікавлення і прихильне відношення до нас серед бельгійських і чужинських студентських кіл і стала клем-гаслом для наших братів-схиталів до організаційного життя в громаді і до спільної роботи на чужині в користь своєї нації.

О. І.

Український горді у Львові.

1914 рік! Століття народни Тараса Шевченка. Галицька Земля святкувала їх змичним Сокильсько-Словиним Злитом. Львів серце краю, забилось як ще ніколи, затуло мов далі. Вулиці міста як збірали потоки. Пливають ними стріли, бадярі рідкі

ними тінями! Але пощо аж так режувати твори автора, коли, як це бачимо на окладинці „Рабів“, його книжка, заки ще вийшла друком, уже розвішлась у першій виданні?

„Журавлі“ справді побили світовий рекорд видавничої діяльності.

У збірочці мініатур *) Б. Лепкий сказав у двох перших коротко, дискретно, культурно і з гумором про недоліки нашої книжки те, що вилілось у Турянського такою довгою лайкою та чванливістю в карикатуру власної пози на письменника. Добре є після таких претенсій, яких „Рабів“, щоби прогнати несмак, узяти таку непертенсійну книжечку. Вона дає більше, як обіцяє своїм заголовком. Нема в нас письменників, які наслідували би цей дуже сучасний рід літератури, такий поширений нині на Заході: мініатури на один часописний фейлетон і легке оповідання. Жаль, що Б. Лепкий пише їх тільки як „Intermezzo“ між поважнішою працею. Деякі з них, мережані легкою іронією та соняшним гумором, вартують більше, як груба поважна повість.

Ще більшою несподіванкою буде для вибагливого читача друга маленька збірка нарисів, автором якої є молодий письменник Василь Софронів *). Три мініатюри тут славіш, як решта. Поезія в прозі є небезпечним родом творчості:

перехід від лірики до філософії, вузька та ховська кладка над призвою. Зате всі оповідання в цій збірці виявляють справжній талант, невідомий вірою у вроджену оригінальність чи навіть геніальність. В оповіданнях почувається свіжість вислову, тонкий інстинкт, коли і про що замовчати. Нагадуються нам мимохіть перші повісті й оповідання Винниченка; ясно, не величезною розмаху, а любовною охотою стежити за тремтінням пристрасти, яка стає прокидом нестямної любові життя. Автор, як каже один з його героїв, „закоханий у життя, хоч дивитись на нього з тонкою пошмивкою злості“. Не одно небуденне його порівняння парто би тут виступило, якби було на це місце. (Горю сільської наймички („Непорочна“) міг би був написати якийнебудь з наших найкращих письменників.

Всі ці прикмети таланту Софроніа нова розбуджують жаль, що перед друком ніхто не виправив автором кількох прогріхів проти мови, таких частих у Галичині, де попервах знайомість російської мови пошмиває людям щодня вразіння, що доки чисто російські слова не мають жодної слякоти, рельєсу, більше чим, який, упругий, схидний, страсть, суверенний, упиваний, тусклый, ласка і ласкати в значінні „пестощів“, то-що. На одне з таких слів попадеться і в збірці Лепкого.

Ще одно: видавці могли би а пошани для книжки подбати про регляд рукописів перед друком, а в друку про кращу коректуру, а якщо терпять і автор і читач, а якщо вони самі, підбиваючи пошуку своєї фірми.

*) Богдан Лепкий: „От так собі“. Мініатюри. Ст. 129. Львів 1926. В-во „Червона Калина“.

*) Василь Софронів „Грішник“. Нариси. Ст. 104. Львів 1927. В-во „Червона Калина“.

*) Осип Турянський: „Рабів“. Комедія в IV. діях. II. видання. Ст. 185. Рогатин, 1927. В-во „Журавлі“.

— Гарний сік. У Сирії, в Ірані, в Азії, недалеко монгольської границі, в степних місцях найбільш частини кисточ

OLKA

Спеціальний магазин панчохових виробів, набувши корисно велику партію ПАНЧІХ, рукавичок і скарптон, продає їх по небувало низьких цінах.

1836 1-15

РИНОК 35

біля Мар. Торгов.

ALBORIL

САМОДІЛАЮЧИЙ
СЕРЕДНИК до ПРАННЯ

НАННА інтелігентна молода, господарка, незалежна, з бажанням знайомості пізнає інтелігентного чоловіка в матримоніальній цілі. Зголошення стати до Адміністрації "Діла" під "Весняк" 1833

1833

ного джерела, що в наслідок старань тої кліки з п. Черкавським на чолі з Варшави приїхав до тодішнього львівського воєводи Зімового сам директор департаменту м-ва внутр. справ п. Рутковський, що в імені віцеміністра Ольшанського старався призначити комісаром "Нар. Дому" п. Черкавського. Воєвода Зімовий сказав п. Рутковському, що скорше зрезигнує з посади, чим пристане на заміну Лисковського Черкавським, бо не може віддати народного майна, яким є "Нар. Дім", в управу особі, до котрої не має довіри.

Незадовго потім наступила зміна в львівському воєводстві. На місце Зімового став д-р П. Гарапів. Акція кліки за Черкавським відновила. Обвинувачуваний, бачучи це все і втративши надію на реактивування легальної управи, вніс 12. березня 1925 р. на руки п. воєводи Гарапіха димісію з комісарства "Н. Дому". Та воєвода не міг тої сам її прийняти, бо радні Лисковського назвали комісаром мін. внутр. справ і тому тільки воно могло його звільнити. А заки до того прийшло, справа затягнулася ще один рік.

За той час кліка не переставала добиватися і в Варшаві і у Львові призначення комісаром "Н. Дому" п. Черкавського. Воєвода Гарапів довгий час протривав назначенню п. Черкавського і пропонував навіть письмове справоздання, в котрім представив п. Черкавського як людину невідповідну на комісаря такої поважної інституції, як "Нар. Дім" у Львові. Але поплечники і покровителі п. Черкавського не дали за виграти і постаралися про те, що міністерство внутр. справ вкінці зайняло 17. березня 1926 р. радні Лисковського з комісарства і поручило воєводи іменувати на його місце комісаром другу людину, котра давала би запоруку, що буде заряджувати "Нар. Домом" добросовісно і правильно.

Як довідалася про те кліка, лася на "Народний Дім" у Львові, стала напирати ще сильніше на воєводу, щоби назначив комісаром "Нар. Дому" не кого іншого тільки Льва Черкавського, за котрим особливо сильно інституціоналі у воєводі: президиум польської організації у Львові адвокат д-р Голдський, послі Заморський, Лушевський і інші. Кліка п. Черкавського улоуло навіть позискати за себе самого маршала сойму, п. М. Ратая до тої міри, що Ратай написав до воєводи Гарапіха приватного листа за Львом Черкавським. Офіційно отже поручено воєводі іменувати комісаром "Нар. Дому" людину, котра давала би поруку, що добросовісно і правильно буде заряджувати "Народним Домом", а приватно назначити комісаром тільки п. Черкавського, що обвинувачений Лисковський знає позитивно із варшавського джерела.

Коли п. Черкавський став таким чином комісаром "Нар. Дому" і показав, як то він уміє заряджувати народним майном, вся староруська й українська суспільність прийшла до пересвідчення, що п. Черкавський поставлений комісаром на те тільки, щоби дотримувати "Нар. Дім" до цілковитої руїни. Але обвинувачений Лисковський хоче довести на судовій розправі, що він в то не вірить, щоби покровителі п. Черкавського були настільки безсовісні і щоби при допомозі п. Черкавського хотіли знищити "Нар. Дім".

Потім забрав голос оборонець Лисковського д-р Дверницький. Він пропонує трибуналові оригінал статуту "Нар. Дому" і польський переклад відповідних його артикулів, в котрих сказано, на які цілі призначене майно "Нар. Дому", то є на культурно-просвітні, а не інші. Потім подав на письмі доказові висновки, про які ми писали. Крім доказових висновків, які ми подали в попередньому звіті, пропонує д-р Дверницький трибуналові ще примірник "Слова Польського", в якому Л. Черкавський відкидає своє спростування на роблені йому прилюдно закиди і заплатив за те непотрібно 750 зол. з каси "Нар. Дому".

По Дверницьким забрав слово заступник приватного обвинувача а-д-р Маріян Глушківич і заявив, що він противиться допущенню пропонує д-р Дверницьким доказів правди, бо він, господарка комісаря Черкавського була неfortunна, бо п. Черкавський не сам заряджував "Нар. Домом" а разом з прибічною радою, так, що на все, що робив, була ухвала тої ради. На доказ того предкладає трибуналові покласти на свідків членів прибічної ради: радн. суду М. Третяка, а-д-р Лискига, емер. урядовця воєводства Р. Турчмановича і митового урядника М. Бачинського. Далше може пропонує трибуналові письмо лікаря д-ра Гриневського, подане в "Нар. Дім", на доказ, що господарка попередника Черкавського — Лисковського була неfortunна. Д-р Гриневський пише, що найшов у бурсі "Нар. Дому" по Лисковським страшні відносини, урочаючись ачеліким виномом і шпешісом гігієни і тому Черкав. хотів продати доми, щоби за одержані гроші принести до порядку бурсу. Якщо показав би, що бодяк сота часть пороблених обвинуваченим закидів приватному обвинувачеві правдива, то він перший відступить від обвинувачення. Та д-р Глушківич перекопаний, що всі закиди безпідставні. А вже

неправда, буцім п. Черкавський був усунений з комісарства за марнотравність чи розтрата, тільки він сам зрезигнував. А що його господарка була як найліпша, доказом є письмо воєводи Гарапіха, в яким воєвода висказує п. Черкавському похвалу й подяку за сумлінну управу "Нар. Домом".

По промові д-ра Глушківича забрав слово д-р Дверницький і попросив трибунал запротоколювати заяву д-ра Глушківича, що обвинувач відступить від обвинувачення, якщо в закидах обвинуваченого виявляється сота частина правди. Далше противиться покласти на свідків запропонованих д-ром Глушківичем членів "байрату", котрих п. Черкавський ставив звичайно перед докопаним ним факт, а потім вимагав від них ухвали *post festum*. І тому ставить внесення, щоби замість свідків зажадати протоколів засідань управи "Нар. Домом" за весь час комісарства Черкавського.

Щодо резигнації то Дверницький вірить, що п. Черкавський просив про звільнення, але просив шойно тоді, як їздила до Варшави делегація з меморіалом в справі марнотратної господарки Черкавського і після того, як з Варшави приїздив до Львова делегат маршала Писудського з порученням усунути Черкавського. Сталося то шойно тоді, як у львівській воєводстві сказали Черкавському податися до димісії. Щож до похвали й подяки пана воєводи пану Черкавському, то ми знаємо цілу таку подяку. Іх вартість подібна до свідчення тої служки, котру відправляє пані, а якій не може написати на свідчення нічого злого, хоч би вона була найгірша.

По промовах адвокатів трибунал пішов на нараду і допустив усі внесення обвинувача і обвинуваченого, крім внесення д-ра Дверницького покласти на експерта інженера радн. домен Левинського щодо проданих Черкавським дубів і крім внесення д-ра Глушківича щодо предположення трибуналові похвали і подяки воєводи п. Черкавському.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру:

Томашів Любелський:

Четвер 31. III. — Вів.

Переорганізований на правдивих кооперативних основах Новий Український Театр вже від місяця дає вистави по всіх більших містах і тішиться великим успіхом. Репертуар Театру побільшено о кілька нових штук. Особливу увагу звернув Театр на сторону декоративну і гардеробу. Вже закінчені арт. художником п. Боровником нові декорації на "Ревність", "Базар" і "Сім повішених". Зроблені заходи, щодо сформування оркестру. Є вже заангажованих 6 осіб. Режисерію проводить відомий артист п. М. Бенцаль. Адміністративною діяльністю керує адміністратор П. Карабінчик. 1815 3-8

ДРІБНІ ОГолошення.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів КРЕМ ПЕРЛОВИ Ігнатівич Львів. 956102-7

Найдешевше

Гарантія
Висвітлює

РІЛЬНИКАМ І РІЛЬНИЧИМ КРУЖКАМ
доставляє вагоново і деталічно:
ТОМАСИНУ СУПЕРФОСФАТИ — кістани і мінеральні,
ПОТАСОВУ СІЛЬ — кращу,
КАІНІТ, АЗОТЯК — мелений і гранульований,
СІРЧАН АМОНУ, АМОНОВУ СІЛІТРУ, ВАПНЯНУ СІЛІТРУ,
ВАПНО — палене — мелене,
як також всілякі інші штучні навози, нитрат:
УСПУЛЮН першорядну навіну заправу,
ZELIO — зерної паста,
одинокий левні середники проти аншей і дурни
НОСИФ КАРРАХ — Львів, Косцюшки ч. 13.

великанського дінозавра, якого вік обчислюють на 3 мільйони літ!

— **Світлова історія.** Після великих труднощів удалося зробити статистику населення в Марокко, де маври "вважають гріхом рахувати щонебудь, що вишло з рук Аллага; є там їх 4 міль, а крім того 167.000 жидів, 86.000 французів і 37.000 інших чужинців. — Румунське міністерство почт видає нову марку в пам'ять вибуху війни. — Моравське місто. Знайомі святує цього літа 700-ліття свого існування. — У Празі пушено на ліхтарію підприємство, яке ще не існує: ресторан, який шойно буде створено. Його власник проголосив банкрутство. — Найбільший фільмовий комік Чарлі Чаплін, переживши трагічну розводу, таки пробує ще погодитися зі своєю жінкою, яка стримала свою розводошу скрізь. — В Нью-Йорку продають на ліхтарію оригінальну партитуру Вагнера "Золото Рейну", за якою вояго шукали.

— **Дивині жертвенності.** Голосний шум за реформою шкільництва повинен би у всіх верствах українського громадянства розбудити зацікавлення справами виконання. З зацікавленням повинні бути в парі не тільки словесні поради, але й матеріальні засоби. На жаль дотепер цього не видно. Тому з цим числом "Діла" розсилаємо чек "Рідної Школи" для використання при пересилці датків на справи шкільництва й виконання. При цьому звертаємо увагу українського загалу, що датки наплавляючи для "Рідної Школи" не стоять у ніякому відношенні до потреб інституції. Слушні вимоги громадянства можна буде тільки тоді як слід виповинити, як жертвенність на справи виконання збільшитися і щодо кількості жертвodawців і щодо висоти датків. Тому прохаємо використати складатку на пересилку не тільки свого датку, але й подбати про призначення інших прихильників. Зокрема звертаємо ще увагу на "Фонд Будови" при Головній Управі, який має покрити видатки на здійснення чим виконання будівель для приміщення шкіл "Рідної Школи". Хто призначував би свій даток окремо на цей фонд, зволить на складатці вгорі зазначити "Ф. Б.". — Головна Управа "Рідної Школи". 1-1

Господарка народним добром.

Доповнення до звіту про процес п. Черкавського проти радника І. Лисковського.

В передостанньому числі "Діла" подали ми коротенькі відомості про процес б. назаного комісаря Народного Дому Л. Черкавського проти радн. І. Лисковського і всі майже важніші доказові внесення оборонця обвинуваченого в часі його господарки майном Нар. Дому. Нині хочемо доповнити цей звіт ще зніманнями самого обвинуваченого радн. І. Лисковського, що мають не малий політичний інтерес та кидать ярке світло на використання деякими польськими чинниками майна Нар. Дому в чисто політичних цілях.

Злочасна господарка б. ком. Черкавською стала літом минулого року такою голосною, що львівське воєводство зарпало 18. жовтня м. року її ревізію. По переведенні ревізії львівська "Газета Поранка" принесла нотатку, що в господарці Нар. Дому ніяких надужит нема і що ревізія була наслідком боротьби між старим бушим комісаром Нар. Дому Лисковським і тодішнім ком. Черкавським. На цю чотатку помітив радн. І. Лисковський спростування в тіжкє газеті, а в яким ствердив, що ревізія господарки Черкавського була спричинена не ривалізациєю між старим і новим комісаром, а голосними вистаками про марнотравство урядового тоді комісаря. Вісти ті були того рода, що особи, які дорожили народним добром, не могли рішитися, чи дати усунення неfortunної господарки успішніше булоб віднести до маршала Писудського, як премієра міністрів, чи до прокураторії при окружнім карнім суді у Львові.

Тим спростуванням образився тодішній ком. Л. Черкавський і подав на І. Лисковського скаргу до суду.

Про формальну сторінку розправи ми писали в попередньому звіті. Подасмо тепер знімання, що їх зложив на суботній розправі обвинувачений. Він заявив, що до нього не почувається, бо п. Черкавський нічим не образив, а те, що назисав в своему спростуванні в "Газеті Поранка", за що його обвинувачує п. Черкавський, не є ніякою образою, тільки констатуваним фактом, на які дасть докази правди.

На далші питання обвин. Лисковський подав, що в 1921 році іменовано його комісаром "Народного Дому" у Львові від тою умовою, що то не буде довго тривати, тільки до реактивування передвостної управи "Нар. Дому". Тимчасом польський уряд з реактивуванням "Нар. Дому" не спішився, комісарство обвинуваченого продовжалося з року на рік і протяглося чотири роки, не зважаючи на те, що за реактивуванням "Нар. Дому" старалися не тільки члени розважаного інституту "Н. Д.", але також обвинувачений в часі свого комісарства, в часі котрого повстала кліка людей, що була проти відновлення управи "Нар. Дому" а за встановленням комісаром п. Черкавського. Обвинувачений знає з віродостой-

4.75 зол. коштує 6 ложечок до кави з хінського срібла у Мандар. Коперника 14. 1773 1-2

ПРИГОДИ КАЧУРИКА, прегарне оповідання для дітей з образами, кольорова вінетка, великий друк, ціна 80 сот. Адреса замовлень: М. Матвійчук, Львів, Писудського (Панська) 17. В друку: Золота рибка. 1838 1-3

НОТИ на фортеп'яні: В. Безкоровайний, Соната 3. Думка, *Polme etrique*, в гаю зеленім, Заколична пісня. 1832 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціаліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1640 Пересвітлення Рентгеном. 2-27

Телефон 834.

Лікарсько-дентистичне Заведення

д-ра Симона Раппапорта

Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/18.

Плюмбування й винищення зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті в американську систему. Пцієнтів з розривіш підлягаються в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам знають знають 1822 Полекши в солатах. 2-5

Чому дорожче товар?

Через численні посередництва! Найдешевше купити безпосередно у робітників виробів. — юв. С. А. Ропініч, 1821 Львів, вул. Сикстуська 16. 2-1

ПАРЦЕЛІ

будівельні, фронтові, містові

здорово і соняшно положені на Явній — 2 хвилини від трамваю при джиківській рогаці, на ділці до продажі. 1837 Відомість: 1-3

Інженер Квасневскі

Львів, Асника 4. Тел. 15-10.

Важне для Пань і Панів!

Першорядна робітня капелюхів

Владислава Гроноостальського

Львів, вулиця Городецька 92

повідомляє, що надійшли вже найкращі зори краєві і закордонні до першорядної капелюхів. 1839

ПОЗІР І З (три) капелюхи першорядною за гроші, а четвертий даром!

Приспийте передплату!